

YÜKSƏK TƏRTİB YARIM XƏTTİ ELLİPTİK TƏNLİK ÜÇÜN SƏRHƏD MƏSƏLƏSİNİN HƏLLİNİN VARLIĞI

ŞİRMAYIL HƏSƏN OĞLU BAĞIROV, KÖNÜL ƏLÖVSƏT QIZI QULUYEVA

Bakı Dövlət Universiteti
konul.555@mail.ru

$\Omega \subset R^n$ məhdud oblastında

$$\begin{cases} (-1)^k \sum_{i,j=1}^n \frac{\partial^k}{\partial x_i^k} \left(a_{ij}(x) \frac{\partial^k u}{\partial x_i^k} \right) = f(u) \\ u = 0, Du = 0, \dots, D^\alpha u = 0, \quad |\alpha| \leq k-1, \quad x \in \partial\Omega \end{cases} \quad (1)$$

məsələsinə baxaq. Qəbul edəcəyik ki, $n \geq 2k$, f -hamar funksiyadır, $1 < p < \frac{n+2k}{n-2k}$ bərabərsizliyini ödəyən müəyyən p ədədi üçün

$$|f(z)| \leq C(1+|z|^p), \quad |f'(z)| \leq C(1+|z|^{p-1}), \quad (z \in R), \quad (2)$$

$C = \text{const} > 0$, $a_{ij}(x)$ funksiyaları Ω - da məhdud ölçülən funksiyalardır və elə $\lambda > 0$ ədədi var ki, $\forall x \in \Omega, \forall \xi \in R^n$ üçün

$$\lambda |\xi|^2 \leq \sum_{i,j=1}^n a_{ij}(x) \xi_i \xi_j.$$

Eyni zamanda qəbul edəcəyik ki, elə $\gamma < \frac{1}{2}$, $0 < \alpha \leq A$ ədədləri var ki, $F(z) = \int_0^z f(s) ds$,

$(z \in R)$ funksiyası üçün

$$0 \leq F(z) \leq \mathcal{H}(z), \quad (3)$$

$$\alpha |z|^{p+1} \leq |F(z)| \leq A |z|^{p+1}, \quad (z \in R). \quad (4)$$

bərabərsizliklərini ödənilir.

Aydındır ki, $f(0) = 0$ və $u \equiv 0$ (1) məsələsinin həllidir. Baxılan işdə (1) məsələsinin qeyri- trivial həllərinin varlığı öyrənilir. Həll zəif mənada düşülür,

belə ki, məsələnin həlli dedikdə, $\dot{H}^k(\Omega)$ -dan olan elə $u(x)$ funksiyası başa düşülür ki, $\forall \varphi \in \dot{H}^k(\Omega)$ üçün uyğun inteqral eyniliyi ödənilsin.

Qeyd edək ki, $f(u) = |u|^{p-1}u$ funksiyası qoyulan bütün tələbləri ödəyir. Alınan nəticə aşağıdakı teoremdən ibarətdir.

Teorem: Tutaq ki, f funksiyası (2), (3), (4) şərtlərini ödəyir və $1 < p < \frac{n+2k}{n-2k}$.

Onda (1) məsələsinin heç olmazsa bir zəif həlli var.

Qeyd edək ki, $k=1, a_{ij} = \delta_{ij}$ (δ_{ij} -Kroneker simvoludur) halına [1] işində baxılmışdır.

Ədəbiyyat

1. L.C.Evans Partial Differential Equations, American Mathematical Society, 1998. - 662 pages.